

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia S. Avgvstini de humanæ naturæ stantis, lapsæ,
puræ statu & viribus eruitur & explicatur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

19. Explicatur modus primus, quo intelligi posset peccatum originis
libidine propagari.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13673

CAPVT XIX

Explicatur modus primus, quo intelligi posset,
peccatum originis libidine
propagari.

AUGUSTINVS igitur sapissimè docet, ut ex ijs quæ suprà diximus plenissimè intelligi potest, per libidinem illam rebellem voluntati, peccatum originale est, propagari. Hoc autem duplici sensu potest intelligi: Primus est, ut ille concupiscentialis affectus ardentissimus, qui non solum in membris corporis, sed in ipso quoque appetitu sensitivo, voluptati corporis inobediens, & citra, imò contra imperium voluntatis inhiante, percipitur, efficacissimam habeat potestatem, qua similis qualitas in foetum à generantibus traducatur. Modus iste fortassis non est impossibilis, cum satis constet, quantam habeat amor & metus efficaciam ad immutandum etiam ipsum tenerrimum corpus prolis. De cuiusmodi foetuum affectionibus, quas in eis affectiones generantium pariunt, à Medicis multa disputata

atque conscripta sunt. Vnde Augustinus: *Vot. Trinit. c. 2. luntus si tam violenta est, ut possit vocari amor, aut cupiditas, aut libido, etiam ceterum corpus animantia vehementer afficit. Et ubi non resistit pigrior duriorque materies, in similem speciem coloremque commutat. Et paulò post: Aliorum autem animalium, quia non est ad conversionem facili corpulentia, sapius plerumque produunt libidines matrum, quid cum magna delectatione conspexerint. Quam enim teneriora, atque ut ita dixerim, formabiliora sunt primordia seminum, tam efficaciter & capaciter sequuntur intentionem materna anima, & qua in ea facta est phantasia, per corpus quod cupide aspexit. Quod statim exemplo ovium Laban ex Scripturis probat. Hinc est, quod istud ipsum exemplum ovium suas affectiones ex corporibus adjacentibus hausit etiam in corpus prolis traducendum, Augustinus usurpat, ut concupiscentiae traductionem, quæ afficiendo non emigrando, quodam contagio operante fieret, non incredibilem esse declaret. Cum enim, ut hoc astrueret, Æthiopas dixisset nigros gignere, & sui corporis qualitate corpus quod de illis propagatur afficere, sic ad-*

lib. 9. cont. jungit: Quo modo de corpore ad spiritum afficiendo transiunt, eo modo transiunt de spiritu ad corpus, rerum scilicet corporalium qualitates. Nam colores virgarum, quas variavit Iacob, afficiendo transierunt in animas pecorum matrum, atque inde rursus eadem affectione transeundo (fortè, transeunte) apparuerunt in corporibus filiorum. Tale quid verò in foetibus humanis etiam posse contingere, exemplo patuit. Rex enim Cyprinus, ut Augustinus ex Forano narrat, uxori suæ in concubitu formosam picturam solebat obij-

A cere, cuius pulchritudinem concupiscendo quodam modo raperet, & in prolem quam concipiebat efficiendo transmitteret. Ex quo pro concupiscentia simili modo in proles transeunte concludit: Sic & vitia quamvis sint in subiecto, ex parentibus tamen in filios non quasi transmigratione de suo subiecto in subiectum alterum, quod fieri non posse categorice illa, quas legisti, verissimum ostendunt; sed, quod non intelligi, affectione & contagione pertransiunt.

Ex quo colligi videtur ab ea sententia non alienum esse Augustinum, ut concupiscentia eo modo ex parentibus libidine tam corpore quam animo tempore concumbendi æstantibus in prolem transeat, sicut color aut figura corporea, quæ per oculos hausta transit in spiritum seu phantasia; & rursus propter vehementem objectæ rei imaginationem cum ardenti animi passione conjunctam, ex spiritu seu phantasia generantium, modo quidem admirabili, sed verissimo, transfertur in foetum. Certissima quippe veritas est, & innumeris non solum doctissimorum virorum testimonijs a Avicennæ, b Plinij, c Plutarchi, d Aristotelis, e Galeni, f Hippocratis, g Augustini scriptis; sed etiam experimentis, ut videtur, irrefragabilibus confirmata, quæ magno numero proferre non est difficile, imaginationem hominum atque pecorum live marium live fæminarum stupenda quadam & occulta potestate, ad immutandos non solum colores foetuum, sed & ipsa membra diversissimis figuris conformanda; non modo in ipso ardore coeundi, sed etiam multis mensibus post, si vehementis animi perturbatio concitaverit, quales perturbaciones Augustinus ad duas revo-
vocat, metum atque cupiditatem. Passiones enim istæ vehementissimum habent impetum ad rapiendum intus, quod extra positum sensus hauriunt; & ad transferendum in foetum id quod animo impressum est: Metus, inquit, cupiditas quanto vehementior fuerit, tanto expressius formatur acies sive sententia, ex corpore, quod in loco adiacet, sive cogitantis, ex imagine corporis qua memoria continetur. Cupiditas autem seu libido isto conceptus articulo, quo maximè foetus signari & immutari solent, ita totum animum & maris & feminæ absorptum tenet, ut nulla prorsus quantumvis inordinata mulierum desideria, quibus post conceptum infestari solent, ei possent ulla ratione comparari. Quid ergo mirum, si iste enormis concumbentium æstus, & inhians non tantum corporis, sed & animæ desiderium, talem omnino qualitatem seu pronitatem in tenerrimum foetum imprimat, qualis illa est in parentibus, unde ista actualis & enor-

257

& enormis concubentium libido proficiscitur? Imò cur non potius mirum esset, si non sic fieret; quandoquidem longè mitiores animi cupiditates, longè maiores & insolentiores effectus in fœtibus pariant?

Nec verò putandum est, desideria motusve animæ matris aut patris valere tantum, ut lineamentorum aliquid colorumve aspergant teneris mollibusq; conceptibus: ut verò etiam animus prolium pravis inclinationibus atque vitijs afficiatur, nihil habere potestatis. Nam experimenta quotidiana satis liquido contrarium probant. Hinc enim sola impia nonnunquam prægnantis imaginatio vel cupiditas in causa est, quamobrem proles ad furta, ad lasciviam, ad timores, ad homicidia, ita prona nascatur, ut nullis nec honestatis retinaculis, nec supplicij minis ab illis vitijs coerceri queat. Hinc Heroïna quædam, antipathia mirabili à felibus terrebat: nec alia metus illius naturalis causa fuit, quàm quòd mater ejus grava fele fuisset præter opinionem decedente perterrita. Hinc inter Medicos adeoque vulgum notum est, exemplisque celebratum, mulieres quæ gestando uterum, cibos aliquos ardenti cupiditate desiderarint, vel fastidio respuerint, proles ciborum eorum cupiditate aut fastidio laborantes subinde peperisse. Hinc est, quòd multo facilius & crebrius videamus, stabilia maximeque innata prægnantium vitia non minus pravitate in sobolis animum imprimere, quàm imaginatio transitoria imprimit corpusculis tenellorum fœtuum varias monstruositates.

Et quod multo majori admiratione dignum est, Plutarchus & alij nonnulli testes sunt, alumnos è nutricibus, quæ ubera dumtaxat præbent, non modò lactis vitia pro alimento corporum, sed & animi impuritatem pro alimento haurire vitiorum, ita ut earum indolem & mores accessu ætatis satis manifestè quandoque referant. Mores enim, ut Galenus, sequuntur temperamentum. Hoc autem ex parte maxima, ex semine, sanguine, lacte,

A unde homo concipitur nutriturque, coalescit. Cùm igitur anima, ut Aug generatim loquitur, *Lib. 12. de sic vel sic affecta prægnantis, valeat aliquibus velut Civit. c. 25.* induere qualitatibus factum: tantamque potestatem habeant libidiosa matris & ardentia etiam post conceptum desideria, & animi status, ad inferendos animis, adeoque corpusculis parvulorum fœtuum vitiosissimas animorum inclinationes, & corporum ægritudines, quæ longè difficilius curari solent, quàm si sibi eas actuum consuetudine vel corporis intemperantia peperissent, quid mirum fuerit, homini, qui magis veritatem quàm contentionem diligit, si fœdissimus ille & libidinosisissimus astuantis animi status, quo concubentes ardēt, velint, nolint, conjuges, similem pronitatem, hoc est, similem rebellem animi & corporis concupiscentiam tenellis fœtibus affricent? Nec sanè video, quid peculiaris difficultatis in ista obscenæ concupiscentiæ transfusione reperiri possit, quod non in similibus vitiosarum qualitatibus, de quibus jam diximus, transfusione locum habere videatur. Nisi fortè, quòd illæ ex sortuito casu prægnantibus supervenerint; hæc medullis eorum ab ipso exordio nativitatis inhaerint. Verum hoc ejus transfundendæ facilitatem non diminuit, sed auget majorem in modum. Inolitæ quippe à nativitate qualitates, hoc ipso quo quodammodo in naturam veræ sunt, cum ipsa natura quasi naturæ jure propagari solent; ut de colore corporum, crispitudine capillorum, figura nasi atque labiorum in Æthiopicis manifestum est: quæ verò sortuito accedunt, non nisi rarissime traducuntur. Ex quo perspicuum esse puto extra calumniam Philosophorum esse Augustinum, si concupiscentiam illam, quæ inobedientibus & ardentibus suis desiderijs animum conjugum etiam invitum stimulat, & corpus accendit, quodam contagio, *lib. 6. cont. ut ipse loquitur, id est, concupiscentia affectu iul. c. 18.* tempore coitus vehementissime operante propagari arbitretur. Et hæc de primo sensu dicta sunt.

CAPVT XX.

Declaratur secundus modus propagationis peccati originalis per libidinem.

QVÆ quamvis satis appositè ad explicandam Augustini mentem dicta videantur, exilissimo tamen alium secundum esse ejus doctrinæ sensum, quæ per libidinem dicitur peccatum originale propagari, qui magis ejus dictis & scopo fortasse congruat. Nam Augustinus advertens Pelagianos disputans, qui vel nuptias, hoc est, conjugium & actiones ejus, vel naturam humanam, vel Deum ipsum exstimabant sine dubitatione damnari, si vitium aliquod generatione propagari diceretur, radicem primam demonstrare voluit, unde oriretur vitij pro-

A pagatio, nimirum hanc non esse naturam, non conjugium, non Deum; sed naturæ vitium concupiscentiam: quæ ita intimis medullis ejus conspersa & innata est, ut non solum hominem primum seu personam illam peccantem, sed & naturam totam, adeoque ipsum carnale semen vitia verit, quo natura in posteros traducenda est; cujus vitiationis evidens ac permanens etiamnum argumentum est, quod nemo hominum sine illa libidine feminetur. Sic ergò cùm dicit, idèd peccatum à filijs contrahi, quia ex libidinis malo nati sunt, non erit sensus, idèd contrahi, quia ex actuali libidine